

Speciaal voor deze editie van het New Financial Magazine lezen Shinta Oosterwaal en Ivo Valkenburg elkaars boeken. De 69 visionairs uit *Niet gezwicht voor de wereld* en *Anders Verder* zien een vernieuwd mensbeeld als een gouden sleutel in transitie naar een nieuwe tijd met meer kwaliteit van leven voor mens, natuur en maatschappij. Maar hoe doen ze dat? Ze geven antwoord in deze boeken. Twee pareltjes die niet in je boekenkast mogen ontbreken.

Een nieuw mens- beeld als sleutel voor verandering

De mens wil graag een leven zonder (materiële) problemen, zonder ziekten, zonder sterven en dit alles in een paradisijselijke toestand. Onder tussen gaat de wereld steeds verder naar de knoppen. Dieren en planten sterven uit, oerbossen worden gekapt, terwijl bosbranden, overstromingen en andere natuurrampen 'onze' wereld ontregelen. Maar zolang het ons persoonlijk niet treft, kunnen we het wegwuiven en blijven we denken, geloven en doen zoals we dat altijd deden en blijft ons overkomen wat ons altijd al is overkomen. Boeken, films, conferenties, vernieuwende inzichten, modellen, structuren, gedragscodes en verdragen tussen mensen, bedrijven en landen hebben de praktijk van ons doen en laten het afgelopen decennium weinig of niets veranderd. Voor de fundamentele verandering had de mens een virus nodig, een stukje niet levend bewustzijn, dat in staat bleek om ons allemaal even tot stilstand te brengen. En zoals elke

molenaar weet, vanuit stilstand kan je gang maken. Inmiddels zijn nagenoeg alle beslissers van bedrijven ervan doordrongen dat verder gaan op het oude pad een doodlopende weg is. Maar hoe dan wel? Dat is een vraag die niemand meer alleen kan beantwoorden.

ANDERS VERDER

Tijdens de coronacrisis nam Ron van Es, psychosyntheticus en oprichter

van de School for Purpose Leadership te Rotterdam, het initiatief om 24 economen, doeners, ondernemers, journalisten, docenten, zieners, sprekers en schrijvers hun verbeelding te laten verwoorden over een wereld na de coronacrisis. Deze visie is gebundeld in het boek *Anders Verder* met bijdragen van onder meer Hans Stegeman, Michael van Loenen, An Kramer, Ann Mae, Shinta Oosterwaal en NFF-ambassadeur Kees Klomp.

NIET GEZWICHT VOOR DE WERELD

Terwijl *Anders Verder* in ontwikkeling was, werkte 2.000 kilometer verderop Ivo Valkenburg in de bergen van Transsylvanië aan zijn nieuwe boek *Niet gezwicht voor de wereld – Transitie in de voetsporen van Kahlil Gibran*. Voor dat boek sprak Valkenburg met 45 praktijkmensen, waaronder de oprichters van MUD Jeans, Moyee Coffee, Chocolatemakers en United Economy en frisdoeners zoals NFM Ambassadeur Li An Phoa (Drinkable Rivers), klokkenluider

**“ER BEWEGEN MENSEN
IN ONS MIDDEN DIE ZICH
NOOIT HEBBEN WILLEN
CONFORMEREN AAN
ENIG NORMAAL”**

Roelie Post, strafrechtadvocaat Klaartje Freeke, arts Machteld Huber en geldhervormer Ad Broere.

HOMO ECONOMICUS

Shinta en Ivo lazen voor deze editie van het New Financial Magazine elkaars boeken. Wat hen opviel, was dat de visionairs vrijwel allemaal het mensbeeld van de homo economicus niet als volledig beschouwden. Het ego-gerichte be-

wustzijn van de homo economicus – altijd bereid om de strijd aan te gaan, de ander een pootje te lichten, gedreven door hebzucht, hoogmoed, afgunst en jaloezie – wordt algemeen herkend als een ‘lagere natuur’ van het ‘mens-zijn’, maar geeft slechts een eenzijdig beeld van het geheel. De mens beschikt ook over een ‘hogere natuur’, die het vermogen heeft om positieve realiteiten als ‘vrede’, ‘harmonie’ en ‘welzijn’ te schep-

pen op basis van drijfveren als dienstbaarheid, eenvoud, geduld, eerlijkheid, compassie en empathie. Toch is het mensbeeld van de ‘homo economicus’ nog steeds gangbaar als uitgangspunt in vrijwel alle reguliere systemen in de wereld. De visionairs uit beide boeken zien een vernieuwd mensbeeld als een gouden sleutel in transitie naar een nieuwe tijd met meer kwaliteit van leven voor mens, natuur en maatschappij. □

Niet gezwicht voor de wereld

– GELEZEN DOOR SHINTA OOSTERWAAL –

Gibrans ‘De Profeet’ werd gepubliceerd in 1923 en is inmiddels vertaald in meer dan honderd talen. Zijn poëzie biedt inzicht in alle domeinen van het leven. Het boek van Ivo is een knipoog naar al die mensen die – ondanks wat ze in onze wereld zien en ervaren – nog steeds geloven dat het anders kan. In zijn boek zijn 45 mensen beschreven die werken en leven in de geest van Gibran.

Ivo pleit voor een middenweg. Eensgezindheid en samenwerking zijn cruciale kerningrediënten om positieve veranderingen te bewerkstelligen. Essentie is het praktisch vorm geven aan de oorspronkelijke eenheid tussen alle mensen en de natuur. Dit kan volgens Ivo door minder te gaan voor alleen maar de eigen ideeën, gedachten en wensen, en meer te gaan voor het gezamenlijke. En dat heeft niets met compromissen te maken. “Het gaat erom de balans te vinden in het woud van tegengesteld denken. Om een middenweg te vinden, waarbij niet ‘het ideaal’ sturend is, maar een visie waarin alles wordt meegenomen dat voor iedereen het meeste ertoe doet. Door het ideaal in samenwerking los te laten en tegelij-

kertijd niet langer te zwichten voor de deplorabele toestand waarin de wereld verkeert, ontstaat er ruimte voor een middenweg.”

MIDDENWEG

De middenweg wil Ivo laten zien door mensen te portretteren die hun werk in dienst stellen van hun medemens, de natuur en de samenleving. Alle geportretteerden nemen de schoonheid in de

breedste zin van het leven als *guiding principle* en zetten het om in concrete actie. Zij wachten niet op het nieuwe normaal, zij zijn het nieuwe normaal. En dat Ivo de geportretteerden langs de lat van Khalil Gibran legt is een ode.

Een van de geportretteerden is advocaat Klaartje Freeke (zie ook het interview elders in deze editie, red.). Zij integreerde mindfulness in haar werk en zocht aansluiting bij juristen die actief bouwen aan een nieuwe manier van werken. “In essentie komt het erop neer om je beroep als jurist met liefde en toewijding uit te oefenen. Je doet dat door oog in oog te staan met onrecht, verschrikkelijke misdrijven, machtsvertoon en menselijk leed en tegelijkertijd met behoud van je geweten en compassie”, aldus Freeke in het boek.

Ander willekeurig voorbeeld is leven en werk van Li An Phoa, hoog in de Duurzame Top100. Zij ziet de kwaliteit van rivierwater als een ultieme indicator voor de gezondheid van onze planeet. Zij wandelt rivieren af van bron tot monding en gaat onderweg het gesprek aan met schoolkinderen en burgemeesters, met leraren en de directeur van een kernreactor. “Alle levende wezens behoren tot een stroomgebied.

We kunnen niet leven zonder schoon water. Het is onze levensbron. Pesticiden, medicijnresten of het koelwater van een kerncentrale vergiften onze bron. Het is de hoogste tijd dat we ons de vraag stellen of onze manier van leven en werken wel of niet bijdraagt aan de gezondheid voor mens, dier en plant”, aldus Phoa in het boek.

De Hongaarse filmmaker Frigyes Fogel won op negenjarige leeftijd het nationale cello concours in Boedapest. Inmiddels heeft hij de cello verruild voor een camera en trekt hij de wereld over om te laten zien hoe mensen wereldwijd economie en samenleving vernieuwen. Hij heeft inmiddels meer dan tien documentaires gemaakt over mensen en organisaties die bouwen aan een menselijke economie.

Ivo geeft voorbeelden uit Nederland en Roemenië. De voorbeelden laten zien dat we elkaar kunnen inspireren,

“DE VOORBEEDEN LATEN ZIEN DAT WE ELKAAR KUN- NEN INSPIREREN, OVER LANDSGRENZEN HEEN”

over landsgrenzen heen. Dat er overal in de wereld parels te vinden zijn. En dat het zichtbaar maken van al die parels laat zien dat de vernieuwing die in de wereld gaande is, veel omvatter is dan soms wordt gedacht. Het zijn stuk voor stuk inspirerende voorbeelden van verbinding, vernieuwing en de gulden middenweg.

CREATIEVE FACTOR

Wat mij in het bijzonder raakt, is dat er een realiteit dichterbij komt. Een realiteit waarin de mens een creatieve factor is in de wereld. Niet dominant, maar participierend. Dat is van groot belang. Door systemische dynamieken, voor het blote oog haast onzichtbaar, is de invloedssfeer van ons handelen groter dan we denken. Zo ligt in hoe we handelen uit het diepste van ons menszijn, het potentieel besloten om een nieuwe wereld te creëren die recht doet aan alles dat leeft. Dan voltrekt zich het huwelijk tussen onze binnen- en onze buitenwereld.

Overigens was het boek ‘De Profeet’ voor mij geen onbekende. Ik mocht het voordragen op het huwelijk van een bevriend bruidspaar. Die woorden beschreven wat het huwelijk misschien wel werkelijk betekent en dat raakte alle genodigden op dat huwelijk diep van binnen. Dat doet het boek van Ivo ook. □

SHINTA OOSTERWAAL

Shinta Oosterwaal is auteur, econoom en therapeut. De focus van haar werk ligt op de existentiële dimensie van transitievraagstukken. Met systemische diepte-interventies beweegt zij leiders en teams van ‘business as usual’ in een conventionele economie naar business unusual voor een nieuwe economie. Het menselijke bewustzijn ziet zij als motor van die transitie: “Waar mensen tot bloei komen, wordt een cultuur wakker die een nieuwe richting geeft aan het bedrijfsleven, de economie en de samenleving als geheel.”

Anders Verder

— GELEZEN DOOR IVO VALKENBURG —

Initiatiefnemer Ron van Es stelde 24 movers & shakers de hamvraag: wat gaat de coronacrisis, deze reset van ons handelen, ons leren voor daarna, als we weer durven adem te halen en elkaar durven aan te raken? Wat gaan we anders doen? Hoe voorkomen we verdere rampen richting onszelf, de aarde en alles wat erop leeft? Vragen die naadloos aansluiten bij de tijdsgeest. Zelden of nooit werden ze wereldwijd zo massaal en intensief gedeeld. Jeroen Smit, onderzoeksjournalist en auteur van diverse bestsellers, vergelijkt de coronacrisis met de Watersnoodramp uit 1953. Daarna ging Nederland 'anders verder'. Wat Smit betreft hebben we opnieuw een drastische ommekeer nodig: "Feminien/humaan in de zin van verbindend, luisterend, niet bang om een plan voor de lange termijn te maken, kwetsbaar en creatief durven te zijn." Nooit meer business-as-usual, en het lef om te doen, in plaats van alleen erover te praten. Smit wordt daarbij ondersteund door al zijn 23 collega-schrijvers in het boek.

HOOFD, HART, BUIK EN VOETEN

Michael van Loenen is zo'n doener. Hij is mede-oprichter van Yubedo, de online boekhandel waarbij je met de aanschaf van elk boek bijdraagt aan een betekenisvol doel. Met de oprichting van zijn organisatie die dienstbaarheid voor de aarde en de mensheid als uitgangspunt heeft, is er geen excuus meer om nog langer online te blijven shoppen bij bedrijven zoals Bol.com of Amazon.com.

Een persoonlijke reis van bewustzijn ging vooraf aan de oprichting van Yubedo. Hij stelde zich voortdurend kernvragen, zoals: 'Wie ben ik?', 'Wat

heb ik hier te doen op aarde?' en 'Waarom doe ik wat ik doe?' Voor Van Loenen is een bedrijf niets anders dan een verzameling mensen die een gemene deeler hebben gevonden om samen ergens aan te werken of te bouwen. De 'bewustzijnsreis' bestaat voor Van Loenen uit vier elementen: hoofd, hart, buik en voeten. Hij beschouwt ons hoofd als enorme afleider en saboteur. Ooit leerde hij van een professor in de kwantumfysica dat de grootste uitdagingen van deze tijd niet zozeer de grote problemen in de wereld zijn, maar het leren meester worden van onze gedachten. Zijn we in staat om, voorbij ons brein, de stem van het hart te horen? De buik staat voor Van Loenen als een soort intuïtief kompas. "Voeten hebben we gekregen om in beweging te komen. En dat is volgens mij ook nodig om dingen te laten lukken. Angst verlamt. Liefde, visie en creativiteit brengen dingen in beweging. We moeten met elkaar op-

nieuw naar de tekentafel om een nieuwe toekomst met elkaar te tekenen."

POSITIEVE ROL VAN DE FINANCIËLE SECTOR

Hans Stegeman, hoofdstrateeg bij Triodos Investment Management, ziet een sleutelfactor weggelegd voor de financiële sector in de transitie naar een duurzame economie. Die transitie vraagt veel geld. "Gelukkig zijn er steeds meer financiële instellingen die hieraan willen bijdragen. Ze zijn begonnen met het integraal meten van waarden – zoals ecologische waarden en sociale waarden – die worden behaald met door hen gefinancierde bedrijven en projecten. Die financiële instellingen zijn transparant, communiceren hierover met hun klanten en bevragen de bedrijven die ze financieren op de uitstoot van broeikasgassen, mensenrechtenbeleid, diversiteit, belastingbeleid. In hun hoedanigheid als kapitaalverschaffer spelen financiële instellingen een essentiële rol als aanjager en hoeder van de economische transitie."

DE GENEZING VAN DE HOMO ECONOMICUS

De echte verandering begint bij de genezing van de homo economicus. Dit mag een accurate omschrijving zijn van ons lichaamsgerichte ego, maar gaat volledig voorbij aan de zielsgerichte aspecten en kernwaarden die binnen elk mens leven. Shinta past haar therapeutische kwaliteiten in het boek toe om de homo-economicus, binnen en buiten onszelf te genezen. Ze beschrijft hoe ze dat met compassie en empathie doet. Het dominante aspect van de homo-economicus wordt niet vernietigd of veroordeeld. De therapie zorgt er al-

leen voor dat het ego minder ruimte gaat innemen en plaats maakt voor de werking van het beste dat in elk mens ook zetelt. “De homo economicus heeft verdomd veel weg van de volwassene die in zijn (vroeg) kindertijd kwetsuur heeft opgelopen, doordat er niet of onvoldoende is voorzien in zijn basisbehoeften aan veiligheid, onvoorwaardelijke liefde, voeding, erkenning, rugsteun en vertrouwen.

Verbinding van het hoofd met het hart en de handen te verbinden, is volgens Shinta de enige manier om ‘anders verder’ te kunnen gaan. Het is aan de mens om die keuze wel of niet te maken. Initiatiefnemer Ronald van Es refereert in dit verband in zijn bijdrage aan de Oostenrijkse psychiater

“OM IN HET LICHT TE GAAN STAAN, IS ER SOMS EEN EXISTENTIËLE CRISIS NODIG”

en Holocaust-overlever Victor Frankl: “Krachten waarover je geen controle hebt, kunnen alles wat je bezit wegnemen, behalve één ding: je vrijheid om te kiezen hoe je op de situatie reageert. Je kunt niet bepalen wat er met je gebeurt in het leven, maar je kunt altijd

bepalen wat je voelt en doet aan wat er met je gebeurt.”

Van Es ziet de frustratie van de homo economicus (“het lukt niet, ik luk niet”) als een kans om de motor van vernieuwing aan te laten slaan. “Frustratie is als de contactsleutel van de auto. Om in het licht te gaan staan, is er soms een existentiële crisis nodig.” ■

NEW FINANCIAL BOOKSHOP

Anders Verder en *Niet gezwicht voor de wereld* zijn verkrijgbaar via de New Financial Bookshop: www.newfinancialforum.nl/bookshop, YouTube (www.youbedo.com) of de lokale boekhandel.

IVO VALKENBURG

Ivo Valkenburg is organisatieadviseur, mediator en interimmanager. Hij is meer dan dertig jaar actief in de wereld van financiële dienstverlening. Eerst als financieel adviseur, later als facilitator van vernieuwingsprocessen. Zeven jaar woonde hij met zijn gezin in de bergen van Transsylvanië. In 2020 voelde hij zich geroepen om voor zijn werk terug te keren naar Nederland. Hij helpt mensen en bedrijven met het formuleren van hun antwoorden op de uitdagingen van deze tijd. Zijn huis in de bergen van Transsylvanië blijft een plek waar hij mensen en organisaties verwelkomt om persoonlijke en zakelijke dromen te verwezenlijken.

